

Advies over het voorontwerp van decreet inzake de titel van beroepsbekwaamheid

1 Situering

Op 20 augustus 2003 vroeg de heer Renaat Landuyt, minister vice-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, de Vlaamse Onderwijsraad om advies over het voorontwerp van decreet inzake een titel van beroepsbekwaamheid.

De Algemene Raad herinnert aan zijn advies van 17 juni 2003 over de (h)erkenning van verworven competenties¹. In dat advies schetst de Algemene Raad een algemeen denkkader om in onderwijs verworven competenties beter te benutten. Dat advies fungeerde als referentiekader om het onderstaande advies voor te bereiden.

De Algemene Raad van de Vlor beraadslaagde over dit advies op 16 september 2003. Het advies is uitgebracht met eenparigheid van stemmen.

2 Belangrijke gevolgen voor het onderwijs

2.1 De verhouding tussen verschillende certificeringsstelsels

De raad wijst met nadruk op de belangrijke impact van dit decreet op het onderwijssysteem. Art. 3 van het voorontwerp laat uitschijnen dat de beroepstitel geen betrekking zou hebben op de studiebekrachtiging in het onderwijs. De Vlor is van mening dat de onrechtstreekse impact op de studiebekrachtiging erg groot is.

De Vlor vindt dat er samenhang en afstemming moet zijn tussen de verschillende certificeringssystemen (onderwijs, andere opleidingenverstrekkers, de titel van beroepsbekwaamheid). Dit is trouwens een centrale beleidslijn van de Vlaamse overheid: in het kader van DIVA streeft ze naar wederzijdse erkenning en afstemming tussen alle onderwijs- en opleidingenverstrekkers. De Vlor blijft voorstander van meer transparantie in het hele certificeringsbeleid zowel dat van onderwijs als dat van andere opleidingenverstrekkers en de bewijzen van verworven competenties. Ook binnen het EVC-systeem zelf moet er transparantie zijn tussen de ontwikkelingen op het vlak van portfolio en de titel van beroepsbekwaamheid.

Een van de uitgangspunten van de Vlor is dat jongeren met hun studiebewijs uit onderwijs onmiddellijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt. De beroepstitel moet evenveel waard zijn als een studiebewijs maar kan geen bijkomende voorwaarde zijn voor toegang tot de arbeidsmarkt. De beroepsbekwaamheid van afgestudeerden uit het onderwijs zit vervat in hun studiebewijs. Het is niet efficiënt om mensen die hun

---

¹ ALGEMENE RAAD, *Advies over de (h)erkenning van elders/eerder verworven competenties. Een standpunt van de onderwijspartners*, 17 juni 2003.

competentie hebben aangetoond in een opleiding, te dwingen dit nogmaals te bewijzen aan de hand van een EVC-procedure. Dit zou suggereren dat het studiebewijs uit het onderwijs niet volwaardig is. Een ontwaarding van de studiebewijzen van onderwijs moet in elk geval vermeden worden.

De Vlor vindt om al deze redenen dat het decreet de relatie tussen de studiebekrachtiging in onderwijs en de beroepstitel moet verduidelijken. Dit moet gebeuren in een beweging voor alle certificeringsstelsels.

2.2 Beroepsprofielen, standaarden, specifieke eindtermen en accrediteringskaders

Uit het huidige voorontwerp van decreet blijkt dat de beroepsprofielen die de SERV ontwikkelt, de basis vormen voor de legitimiteit van de standaarden. De standaarden vormen het referentiekader aan de hand waarvan de competenties worden erkend. Dezelfde beroepsprofielen vormen in onderwijs het referentiekader om specifieke eindtermen te ontwikkelen voor de beroepsgerichte opleidingen. Hoe zullen de standaarden zich verhouden tot de specifieke eindtermen? Kunnen er verschillen ontstaan tussen de standaarden en de specifieke eindtermen?

Voor het leerplichtonderwijs lijkt het logisch dat de specifieke eindtermen breder zijn dan de standaarden omdat het leerplichtonderwijs een algemeen vormende opdracht heeft, werkt aan een brede inzetbaarheid en de doorstroming naar vervolgoopleidingen moet garanderen. In de beroepsprofielen zijn de specifieke beroepsgerichte competenties goed uitgewerkt. De meer algemeen vormende competenties zijn dat veel minder. De verenging naar beroepsgerichte competenties blijkt onder meer uit de brede omschrijving van het begrip "competentie" in art. 2, § 1 enerzijds en de sterk beroepsgerichte omschrijving van het begrip "beroepsprofiel" (art. 2, § 5) en "standaard" (art. 2, § 4).

De vraag rijst of door de titel van beroepsbekwaamheid jongeren niet minder gemotiveerd zullen zijn om het zwaardere (ook algemeen vormende) leerpakket uit het onderwijs te kiezen als ze via de beroepstitel voor alternatieve en kortere wegen kunnen kiezen. Daarom wil de Vlor dat de titel van beroepsbekwaamheid enkel kan gegeven worden aan niet-leerplichtigen omdat voor leerplichtigen de beroepsbekwaamheid al vervat zit in hun studiebewijs.

Het voorontwerp van decreet heeft ook betrekking op het hoger onderwijs. Hoe verhouden de accreditatiekaders en de instrumenten die hiervoor worden ontwikkeld, zich tot de standaarden?

Het volwassenenonderwijs oriënteert zijn analoog aanbod op de specifieke eindtermen van het leerplichtonderwijs. Daarom zal ook dit aanbod ruimer zijn dan de standaarden. Het volwassenenonderwijs vreest dat minder cursisten de stap zullen zetten naar het volwassenenonderwijs als in andere "erkende" opleidingen enkel gewerkt wordt met de beroepsgerichte standaarden.

Volgens de Vlor zal het onderwijs verplicht zijn om de standaarden te integreren in zijn onderwijsprogramma's. Zoniet dreigen de studiebewijzen van afgestudeerden uit het onderwijs te devalueren in vergelijking met de titel van beroepsbekwaamheid. Dit betekent echter dat onderwijsexterne instanties, zonder betrokkenheid van de onderwijsgeledingen, de inhoud van de onderwijsprogramma's mee bepalen. De Vlor is daarom van mening dat de verschillende instanties in onderwijs hun rol moeten kunnen spelen bij de totstandkoming van de standaarden.

3 Enkele concrete aanbevelingen

- 3.1. Het voorontwerp van decreet heeft een belangrijke impact op onderwijs. Toch stellen we vast dat dit tot stand is gekomen zonder grondig debat met het onderwijs. Noch het departement Onderwijs, noch de onderwijsactoren, noch de Vlaamse Onderwijsraad worden genoemd als partners bij de concretisering van dit kaderdecreet. De Vlor beveelt de overheid daarom aan om de onderwijspartners volwaardig te betrekken bij de uitvoering van de uitvoeringsbesluiten. De uitwerking van een goed stelsel voor de erkenning van competenties zou een gemeenschappelijk project moeten zijn van de sectoren onderwijs, tewerkstelling en cultuur. De verschillende organen (politieke overheid, departement, middenveld en strategische adviesraad) moeten hierbij hun geëigende rol kunnen spelen.
- 3.2. De Vlor vindt het cruciaal dat de titel van beroepsbekwaamheid geloofwaardigheid kan opbouwen op de arbeidsmarkt. De beroepsprofielen die de SERV ontwikkelt, zijn een instrument om de relevantie van de competenties te waarborgen. De toegang tot gereguleerde beroepen moet hier een onderdeel van zijn. In een later stadium zal een afstemming op federale en/of Europese ontwikkelingen noodzakelijk zijn. Het is ook wenselijk dat de Vlaamse overheid het goede voorbeeld geeft door de titel op te nemen bij die beroepen waarvoor Vlaanderen impact heeft op de toegang tot het beroep zoals dit het geval is in de zorgsector en het onderwijs. De Vlor suggereert de overheid om de attesten voor bedrijfsbeheer en de vestiging als zelfstandige prioriteit te geven bij de beroepen die in aanmerking komen voor de erkenning van verworven competenties.
- 3.3. De Vlor gaf in zijn advies van 17 juni 2003 te kennen dat onderwijsinstellingen een rol kunnen en moeten spelen in de (h)erkenning van competenties. Het decreet maakt nu niet duidelijk welke instantie(s) zullen instaan voor de herkenning, de beoordeling en de erkenning. De Vlor wil dat onderwijsinstellingen hiervoor zeker in aanmerking komen. In dat kader wil de Vlor dat de procedures voor de erkenning van competenties transparant en hanteerbaar zijn. De overheid mag zeker niet in de valkuil trappen om loodzware erkenningsprocedures met verschillende instanties en gespreid over een lange periode uit te werken, die mensen eerder afschrikken dan stimuleren. De erkenning van competenties kan, in de ogen van de Vlor, enkel door publieke onderwijs- en opleidingsverstrekkers. Een sectoraal of commercieel aanbod is uit den boze.
- 3.4. De Vlor suggereert om de titel van beroepsbekwaamheid voor te behouden voor niet-leerplichtigen. Voor leerplichtigen zit de beroepsbekwaamheid vervat in hun studiebewijs. Dit moet jongeren motiveren om toch inspanningen te doen om een algemene vorming te verwerven en een brede inzetbaarheid.
- 3.5. De erkenning wordt gekoppeld aan beroepen of onderdelen ervan. De Vlor is van oordeel dat de variatie waarover sprake in 5, § 4 cruciaal is. Een erkenningsprocedure die betrekking heeft op een heel beroepsprofiel of een groot onderdeel ervan, dreigt een uitzonderingsprocedure te worden. Een alles of niets-procedure zet ook niet aan tot levenslang leren, toch een van de belangrijkste objectieven van een EVC-procedure. Om de toegang voor afgestudeerden tot de arbeidsmarkt niet te hinderen, is de Vlor verder geen voorstander van een onderscheid tussen een beginnende en een ervaren beroepsbeoefenaar zoals de memorie van toelichting suggereert.
- 3.6. De Vlor vindt dat een beroepsprocedure belangrijker is dan een klachtenprocedure

(art. 6). Een beroepsprocedure heeft betrekking op de inhoud van het dossier, terwijl een klachtenprocedure zich zou kunnen beperken tot een formele beoordeling of de procedure wel correct is toegepast.

4 Besluit

Het voorliggende ontwerpdecreet probeert voor één aspect, namelijk de toekenning van een beroepstitel voor sommige beroepen, een decretaal kader uit te tekenen. Dit is een belangrijke stap maar geen eindpunt. De Vlor is van mening dat een omvattend systeem voor erkenning van verworven competenties bruikbaar moet zijn in onderwijs en opleiding en voor de arbeidsmarkt.

De Vlor verwacht ten tweede dat de uitvoering van dit eerste decreet over EVC nog heel wat precisering nodig heeft in uitvoeringsbesluiten. Heel wat aspecten blijven nog onduidelijk: Wie ontwikkelt de standaarden waarover de SERV adviseert? Vaardigt de Vlaamse regering de standaarden uit? Komen er verschillende instanties voor de herkenning, de beoordeling en de erkenning van competenties? Welke instanties zullen hiervoor in aanmerking komen? Draagt de titel van beroepsbekwaamheid een vervaldatum? Daarom dringt de Vlor erop aan dat over de uitvoeringsbesluiten eveneens overleg tot stand komt. Het is voor de raad vanzelfsprekend dat hij hierover advies kan uitbrengen.

Jacques Perquy
administrateur-generaal

Louis Van Beneden
voorzitter